

Research Article

**The Political Strategies of the International Seminary
Scientific Institutions against Takfiri Movements
Based on SWOT Analysis¹**

Morteza Tavakoli Mohammadi¹
Mahdi Farmanian²

1. PhD. Al-Mustafa International University, Qom, Iran (*Corresponding Author*). Tavakoli_28@yahoo.com
2. Associate Professor, University of Religions and Denominations, Qom, Iran. m.farmanian@chmail.ir

Abstract

The purpose of the present study is to review the political strategies used by international seminary scientific institutions against Takfiri movements based on SWOT analysis (matrix). The method of study is descriptive analysis and the results showed that this strategy analysis about Takfiri movements is an extensive system that needs periodical analysis and enquiry. Due to numerous variables, continuously changing political situation, mushroom-like rise of Takfiri movements and so on, this model should be broken into a pyramid to achieve micro strategies in addition to macro strategies. The fixed part of this analysis which should be considered by the international seminary institutions is first, the maintenance of strengths (S) and the attempt for their increase, and then, the elimination of weaknesses (W). The unfixed part of the analysis which needs more consideration and up-to-date and specialized enquiry involves an analysis about the decrease or increase in opportunities (O) and threats (T) as well as the transformation of their internal essence. Moreover, the correlation between weaknesses and threats as well as strengths and opportunities in international seminary organizations should be taken into consideration. A more comprehensive analysis would be achieved when "Takfiri movements" is independently set as the subject of analysis and it is attached to this current strategic analysis. In this case, the correlation between four variables of S, W, O, and T would be obtained in a specialized way.

Keywords: International Seminary Scientific Institutions, Takfiri Movements, SWOT Analysis (Matrix).

راهبرد سیاسی نهادهای علمی بین‌المللی حوزه‌های در برابر جریان‌های تکفیری براساس مدل SWOT^۱

مرتضی توکلی محمدی^۱

محمد مهدی فرمانیان^۲

۱. دکتری، جامعه المصطفی العالمیه، قم، ایران (نویسنده مسئول)، Tavakoli_28@yahoo.com

۲. دانشیار، دانشگاه ادیان و مذاهب، قم، ایران. m.farmanian@chmail.ir

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی راهبرد سیاسی نهادهای علمی بین‌المللی حوزه‌ی در برابر جریان‌های تکفیری براساس مدل SWOT است. روش پژوهش تحلیل محتوا بوده و نشان داده شد که مدل تحلیل راهبردی در حوزه‌ی جریان‌های تکفیری، یک منظومه‌ی گسترده است که نیازمند تحلیل و آمایش دوره‌ای است. به دلیل تعدد متغیرها، تغییر مدام شرایط سیاسی، رشد قارچ‌گونه‌ی جریان‌های تکفیری و...، این مدل باید به صورت هرمی شکسته و ریز شده و راهبردهای بخشی را در عین توجه به راهبردهای کلان، تحقق بخشد. بخش ثابت این مدل که باید مورد توجه سازمان‌های حوزه‌ی بین‌المللی قرار گیرد، ابتدا حفظ قوت‌ها (S) و سعی در افزایش آن و سپس رفع ضعف‌ها (W) است. بخش سیال مدل نیز که نیازمند توجه بیشتر و مطالعه‌ی تخصصی روزآمد است، تحلیلی پیرامون کاهش یا افزایش فرصت‌ها (O) و تهدیدها (T) و همچنین، تحول درونی ماهیت این موارد است. علاوه بر این، باید به ملازمه‌ی بین ضعف و تهدید و همچنین، قوت و فرصت در سازمان‌های حوزه‌ی بین‌المللی دقت شود. مدل جامع‌تر و کامل‌تر نیز هنگامی بدست می‌آید که موضوع مدل، مستقلاً یک بار جریان‌های تکفیری قرار داده شود و به انضمام تحلیل راهبردی فعلی درآید. در این صورت، ملازمه‌ی متقابل چهار متغیر S,W,O,T به صورت تخصصی بدست خواهد آمد.

واژه‌های کلیدی: نهادهای علمی بین‌المللی حوزه‌ی، جریان‌های تکفیری، مدل SWOT.

۱. مقدمه

تکفیر، یک ابزار بازدارنده برای عدم تخطی و هنجارشکنی و استهزای اصول دینی، جلوگیری از انتخاب دین به صورت کورکورانه، دارای مصلحت برای فرد و جامعه و... بوده (شاکرین، ۱۳۸۶: ص ۳۱۴-۳۱۷) و بالطبع مقاصد آن نیز دینی بوده و باید باشد، لکن در قرون متمادی، تکفیر یکی از ابزارهای سیاسی در جهت جبهه‌سازی برای حق و باطل به صورت متوهمانه تلقی شده و متأسفانه فضای جهان اسلام را به متشنج‌ترین جوّ در میان ملل و آیین‌ها تبدیل نموده است. در تکفیر، فرض بر حق بودن خویش و ناحق بودن دیگری است، اما اینکه میزان حق یا ناحق بودن به چه حدی رسیده است که خون، مال و... یکدیگر را حلال بپندارند، تأثیر ورود عناصر سیاسی به این عرصه است. امروزه، تکفیر یک ابزار سیاسی نامبارک تلقی شده و دستاویز امپریالیسم جهانی در جهت‌دهی به ممالک اسلامی شده است. تحلیل این است که علت خطرناک شدن تکفیر علی‌رغم وجود مبانی آن در اسلام، این است که تکفیر یک ابزار برای دین است که در مواقع لزوم و مقتضی با مرزبندی دقیق از حق و باطل و نه ظن و گمان، به کار گرفته می‌شود که آن تکفیر اسلامی است و در نوع دیگر آن، اصولاً کل دین و مصداقاً ابزار تکفیر که جزئی از دین است وسیله‌ای برای پیشبرد راهبردهای سیاسی قرار داده می‌شود، به‌طوری که انسجام نیروهای خودی و انگیزش پرشور روحی در آنان ایجاد می‌کند و قاعدتاً مبانی دینی درستی پشت آن نیست که برای این نوع تکفیر، تکفیر استکباری، لفظی مناسب است. علت اینکه از دین و تکفیر که ابزاری دینی تلقی می‌شود در این راستا استفاده شده است، بی‌شک این است که فطرت انسان، تن دادن به هرگونه دخالت و شکستن خطوط قرمز انسانی را برای مقاصد سیاسی پس می‌زند و با این حساب باید فطرت انسان را به جان انسانیت انداخت و آن تمسک به دین است که دیگر فطرت انسان به سختی آن را نکوهش می‌کند، زیرا اعمال و تدابیر سیاسی که رنگ ظاهری دین به خود گرفته را با تعبد خواهد پذیرفت و وجدان و یا عقل، در اینجا محکوم به سکوت است و این نقطه‌ی سقوط در دام دشمنان و شیاطین بشریت است. اینجاست که دینداران عالم و به خصوص نهادهای حوزوی- دانشگاهی که بُرد بین‌المللی دارند، نیازمند اتخاذ روشی متناسب با رویه‌ی موجود هستند. برای تعیین راهبرد مناسب، ضرورت دارد در قالب راهبردی به این مقوله پرداخته شود.

۲. مفاهیم کلیدی مدل تحقیق

مفاهیمی که منظومه‌ی تحقیق حاضر را تشکیل می‌دهند عبارتند از:

۲-۱. مدل SWOT

سازمان‌ها با رسالت‌ها و ظرفیت‌های مختلف، برای تحقق اهدافشان پیوسته در حال برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری هستند. برای هرگونه تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی راهبردی در سازمان، باید نسبت به شناخت وضع موجود از طریق بررسی عوامل محیط درونی و بیرونی اقدام شود. شناسایی فرصت‌ها و تهدیدات و اثر متغیرهای محیطی بر تمام بخش‌ها و ارکان سازمان اعم از نهادها و ستادهای داخلی یا خارجی، راهی به‌سوی توفیق در مدیریت سازمان است که لازمه‌ی آن، داشتن انرژی و توان در سازمان می‌باشد. مدل تحلیل SWOT، ساختار تئوریک این نوع از مدیریت است (احمدی، ۱۳۷۷: ص ۱۵۴؛ Fisher, 1989: P.157). SWOT مخفف عبارات قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها^۳ و تهدیدات^۴ است (پیرس و رابینسون، ۱۳۹۳: ص ۳۰۶) و براساس تعاریف موجود در منابع علمی مذکور، می‌توان منظومه‌ی مدل راهبردی را به نحو زیر تعریف نمود:

محیط داخلی: مراد از محیط داخلی، عواملی همچون کیفیت منابع انسانی، منابع مالی، برنامه، محتوا و... است که در اختیار نهادهای علمی بین‌المللی حوزه‌ای قرار دارد و آنها را در قالب قوت و ضعف تعریف می‌کنیم.

نقطه‌ی قوت: عبارت است از شایستگی‌های ممتازی که به‌وسیله آن، سازمان می‌تواند در زمینه‌های مختلف، در عملکرد سازمان تأثیر مثبت بگذارد.

نقطه‌ی ضعف: هر نوع محدودیت یا کمبود در مهارت‌ها، امکانات و توانایی‌ها است که به‌طور محسوس مانع عملکرد اثربخش سازمان بشود.

محیط خارجی: مراد از آن، عوامل اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، فناوری و رقابای معاند

-
1. Strengths
 2. Weaknesses
 3. Opportunities
 4. Threats

(جریان‌های تکفیری) است که در قالب فرصت و تهدید فرا روی ما قرار دارد. فرصت: عبارت است از یک موقعیت مطلوب عمده در محیط خارجی سازمان. تهدید: هرگونه شرایط خارجی که عدم توجه به آن، برای سازمان عواقب و امتیاز منفی در بر خواهد داشت.

براساس قواعد علمی ماتریس‌های مدیریت استراتژیک (Chang & Huang, 2006: P.158-169)، تحلیل مدل راهبردی در چهار جهت SO، WO، ST و WT (هریسون و جان، ۱۳۸۲: ص ۱۹۲) به صورت جدول زیر خواهد بود:

جدول ۱- ماتریس SWOT

نقاط ضعف W	نقاط قوت S	SWOT
فهرست نقاط ضعف	فهرست نقاط قوت	
استراتژی‌های WO	استراتژی‌های SO	فرصت‌ها O
با فرصت‌ها نقاط ضعف را از بین ببرید	با نقاط قوت از فرصت‌ها استفاده کنید	فهرست فرصت‌ها
استراتژی‌های WT	استراتژی‌های ST	تهدیدات T
نقاط ضعف را کاهش دهید و از تهدیدات بپرهیزید.	برای احتراز از تهدیدات، از قوت‌ها استفاده کنید.	فهرست تهدیدات

۲-۲. نهادهای علمی بین‌المللی حوزه‌ای

نهادهای علمی بین‌المللی حوزه‌ای، نهادهای با ابعاد علمی، پژوهشی، آموزشی، فرهنگی و تبلیغی هستند که با توجه به اسناد بالادستی‌شان از جمله اساسنامه و راهبردهای مصوب، آنها به اهداف، چشم‌اندازها، مأموریت‌ها، رسالت‌ها و کارکردهایی در حوزه‌ی بین‌المللی می‌پردازند. پنج نهاد علمی بین‌المللی در نظر گرفته شده در این تحقیق، عبارتند از:

- ۱) مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه؛
- ۲) جامعه المصطفی العالمیه؛
- ۳) دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم؛
- ۴) مجمع جهانی اهل بیت(ع)؛
- ۵) مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی.

بخشی از تعاریف، مأموریت‌ها و رسالت‌های بین‌المللی این نهادها، در موارد زیر قابل ارائه است:

بند ۵ از بخش مأموریت‌های مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه؛

بند ۵ از بخش اهداف کلان مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه؛

بند ۸ از سیاست‌های کلان مصوب شورای عالی حوزه؛

بیانیه‌ی مأموریت جامعه‌ی المصطفی، مندرج در سند راهبردی جامعه‌ی المصطفی مصوب هیأت امنای المصطفی سال ۱۳۸۹؛

اساسنامه‌ی جامعه‌ی المصطفی مصوب جلسه‌ی ۶۲۵ مورخ ۱۳۸۷/۸/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی؛

سند راهبردی دفتر تبلیغات اسلامی مصوب شورای عالی حوزه؛

اساسنامه و سند راهبردی مجمع جهانی اهل بیت (ع)؛

اساسنامه‌ی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی.

۳-۲. جریان‌های تکفیری

ریشه‌ی تکفیر بی‌ضابطه را می‌توان در «سلفیت» دانست. «سلفیه» کسانی هستند که خود را به سلف منسوب کرده‌اند. آنان در قرن چهارم هجری ظهور کرده و از «حنبلیان» بوده‌اند و چنین می‌پنداشتند که تمام آراءشان به «امام احمد بن حنبل» برمی‌گردد. سپس در قرن هفتم هجری ظهور تازه یافتند و «شیخ‌الاسلام ابن تیمیه» آن را دوباره زنده کرد و مردم را به آن دعوت نمود و مسائل دیگری به آن افزود. سپس در قرن دوازدهم هجری در شبه جزیره عربستان، «محمد بن عبدالوهاب» این اندیشه‌ها را احیا کرد و وهابیان تاکنون منادی اصلی این افکارند (فرمانیان، ۱۳۸۹: ص ۵۹۳). با نگاه راهبردی، جریان‌های اصلی تکفیری که منشأ آنها، سلفیت محسوب می‌شود را می‌توان در ۶ دسته تقسیم نمود (فرمانیان، ۱۳۹۴):

(۱) وهابیت: بارزترین منادیان تکفیر براساس مبانی سلفیه که در عربستان سعودی بیشترین استقرار معنوی را دارند (فرمانیان، ۱۳۸۹: ص ۵۹۳).

(۲) دیوبندیه: جریانی سلفی که از مدارس دینی هند و پاکستان ظهور کرده و در افغانستان نیز

پس از اشغالگری شوروی، گسترش یافتند (فرزین‌نیا، ۱۳۸۴: ص ۸۰).
 ۳) اخوان المسلمین: جمعیتی با گرایشات سلفی، معتدل، سیاست‌ورز و با روحیه‌ی تحول‌خواه که از ۹۰ سال پیش تاکنون به حیات سیاسی خود ادامه می‌دهد (نقوی، ۱۴۰۱ق: ص ۲۳؛ عنایت، ۱۳۵۸: ص ۲۴۱).

۴) سلفیه جهادی: جریانی سلفی که مبتنی بر آراء «سید قطب» در مورد جهاد با هجوم مسلحانه (سیدقطب، ۱۴۱۲ق، ج ۳: ص ۱۵۸) و تغییر دنیا به نفع اسلام، نظر داشته و دارند (Rudolph, 2005: P.4919).

۵) سلفیه زیدیه: سلفی‌هایی که در «زیده» به وجود آمده‌اند و اکنون در میان یمنی‌ها حضور جدی دارند و وهابیت به صورت جدی به آنها کمک کرده تا مراکز حدیثی متعددی در یمن تأسیس کنند که یکی از مراکز مهم آنها، مرکز «دماج» در نزدیکی صنعا است (فرمانیان: ۱۳۸۴). به عقیده‌ی زیدیه هر فاطمی نژاد، عالم زاهد، شجاع و سخی که به عنوان قیام به‌حق خروج کند، می‌تواند امام باشد (طباطبایی، ۱۳۸۹: ص ۶۲).

۶) تکفیری‌های شیعه: بارزترین تکفیری‌های شیعه، امروزه پیروان مکتب‌هایی هستند که با عنوان «شیعه‌ی انگلیسی» از آنها یاد می‌شود.

در مبانی نظری پژوهش راهبردی حاضر که توسط جامعه‌المصطفی به انجام رسیده است، به‌صورت مفصل، همه‌جانبه و راهبردی به مقوله‌ی جریان‌های تکفیری پرداخته شده است. ذکر نام ۶ گروه اخیر، صرفاً برای توجیه جهات پژوهش آورده شده است. آنچه در این پژوهش بدان پرداخته خواهد شد، مؤلفه‌های استخراجی از مبانی نظری مذکور بنابه مصاحبه با متخصصین امر بوده است.

۳. روش پژوهش

بخش غالب از این پژوهش را داده‌های کیفی تشکیل می‌دهد. در بخش کیفی، روش تحقیق، تحلیل محتوا است (Kaplan, 1964: P.21). تحلیل محتوای فنی، پژوهشی است که در آن با استفاده از داده‌ها، استنتاج‌های معتبر و تکرارپذیر را در مورد بستر و مفاد آن به عمل می‌آورد (پاول، ۱۳۸۹: ص ۲۰۷). نمونه‌گیری در این روش، هدفمند صورت می‌گیرد، یعنی انتخاب نمونه براساس

شناخت پژوهشگر از جامعه و اهداف پژوهش انجام می‌گیرد (همان: ص ۹۵). در خلال این جمع‌آوری داده‌ها، اصل اشباع خاتمه‌دهنده جمع‌آوری بوده است. اشباع یعنی بعد از مصاحبه‌های مکرر، استدلال و مؤلفه و داده‌ی جدیدی به داده‌های کیفی قبلی افزوده نشود؛ به دیگر سخن، در پاسخ‌های افراد مصاحبه‌شونده، مؤلفه‌ی جدیدی به داده‌ها افزوده نشود. در این تحقیق، با مصاحبه با ۱۲۰ نفر از صاحب‌نظران حوزوی- دانشگاهی، جامعه‌ی آماری را ترتیب دادیم. برای تکمیل مؤلفه‌های کیفی داده‌ها، از کتب و مقالات و پژوهش‌های هماهنگ با مسأله‌ی این تحقیق نیز بهره برده شده است. در مجموع، از این امر در تدوین فرصت، تهدید، ضعف و قوت استفاده گردیده است.

۴. تحلیل راهبردی (SWOT) کنش و واکنش نهادهای علمی بین‌المللی حوزه‌ای

۴-۱. نقاط قوت داخلی نهادهای حوزوی بین‌المللی (S)

- ۱) اعتقاد به اخوت اسلامی نسبت به همه‌ی مذاهب؛
- ۲) تعریف انسانی و متعالیه از امر سیاسی در مقابل تعاریف و گفتمان‌های فریب‌محور از سیاست؛
- ۳) غیرحکومتی بودن این نهادها و القای بی‌طرفی به همگان در اتخاذ راهبرد سیاسی؛
- ۴) گسترش قابل توجه شعب این نهادها در اروپا، آمریکا و... (به‌خصوص جامعه المصطفی)؛
- ۵) تمرکز بر روی اهداف تخصصی سیاسی (و نه در همه‌ی حوزه‌های سیاسی).

۴-۲. نقاط ضعف داخلی نهادهای حوزوی بین‌المللی (W)

- ۱) عدم اجماع بعضی اندیشمندان نهادها بر سیاست‌های تقریبی؛
- ۲) دیپلماسی متحجرانه و متعصبانه در بعضی شئون؛
- ۳) فعال نبودن و عدم استقلال در اعمال تفکر سیاسی به دلیل وجود سازمان‌های موازی دیپلماسی حکومتی؛
- ۴) فقدان احاطه به کنش و واکنش فضاهاى جهانی حوزه‌ی سیاسی؛
- ۵) روشن نبودن رسالت، روش و سیاست‌های حوزه‌ی سیاسی در نهادهای حوزوی بین‌المللی.

۳-۴. فرصت‌ها برای نهادهای حوزوی بین‌المللی (O)

- ۱) فرصت‌های قانونی در سازمان‌های بین‌المللی جهت حضور فعال در مجامع بین‌المللی؛
- ۲) حضور قوی مسلمانان ضد تکفیر و شیعیان در ساختار حکومتی برخی کشورها؛
- ۳) وجود مسلمانان تأثیرگذار در صحنه‌ی اجتماعی، سیاسی و حکومتی؛
- ۴) موسم حج و ظرفیت‌های متنوع آن؛
- ۵) پیاده‌روی اربعین و ترویج روزافزون مبانی سیاسی، ایدئولوژیک و نمادین آن؛
- ۶) محبوبیت و وجهه‌ی ضد آمریکایی نظام جمهوری اسلامی ایران به‌ویژه در میان مسلمانان؛
- ۷) مقبولیت نمایندگی‌های دینی متعدد جمهوری اسلامی ایران در خارج کشور و نیز نمایندگی‌های شخصیت‌ها و مراجع در خارج از کشور.

۴-۴. تهدیدها علیه نهادهای حوزوی بین‌المللی (T)

- ۱) استفاده‌ی تکفیری‌ها از قوانین کنسولی و... در بُعد سیاسی، برای به‌انزوا کشاندن نهادهای حوزوی در عرصه‌ی بین‌الملل؛
- ۲) تبلیغات سیاسی رسانه‌ها علیه نهادهای علمی و حوزوی؛
- ۳) جلب توجه و متفق نمودن سازمان‌های بین‌المللی علیه نهادهای علمی و حوزوی؛
- ۴) رابطه‌ی نزدیک و قوی دشمنان مکتب اهل بیت (ع) با ابرقدرت‌های جهان؛
- ۵) حمایت دولت غربی معاند از مسلمانان مخالف؛
- ۶) حضور افراد غیربصیر در تصدی امور سیاسی و اجرایی تکفیری‌ها؛
- ۷) اعمال سلیقه‌های شخصی و بی‌انضباطی در اجرای برنامه‌های سیاسی تکفیری‌ها؛
- ۸) حضور افراد ملی‌گرا و فاقد بینش مکتبی در برنامه‌ریزی و اجرای آن؛
- ۹) غفلت و عدم توجه دقیق جریان‌های تکفیری به برنامه‌ها و حیل‌های دشمن مشترک کل مسلمین؛
- ۱۰) ارتباط از موضع ضعف با مراکز قدرت و عدم تبیین و پذیرش واقعیت‌های این قضیه؛
- ۱۱) کمک‌های مالی و ارتباط صمیمی جریان تکفیری با سیاستمداران عرب، مسلمان و غربی؛
- ۱۲) عدم اعتماد دولت خارجی به دولت دارای درگیری، جهت تعامل و همکاری‌های مختلف؛

- ۱۳) عدم وضوح آینده‌ای روشن و ناتوانی ذول مسلمان در برنامه‌ریزی برای حل اشکالات در روابط بین‌الملل؛
- ۱۴) ناهمگونی ایدئولوژی سیاسی اداره‌کننده‌ی ذول با آموزه‌های مذاهب در کشورهای اسلامی؛
- ۱۵) خودباختگی سیاسی برخی مذاهب به‌ظاهر متناسب به اهل سنت در برابر بیگانگان و مخصوصاً عربستان؛
- ۱۶) عادی‌سازی تحقیر شریعت با اعمال منافعی دین در عرصه‌های سیاسی؛
- ۱۷) خلط و یا تفکیک نابخردانه بین عربی بودن و اسلامی بودن مسائل؛
- ۱۸) عدم ضمانت اجرا در تصمیمات مجامع اسلامی منطقه‌ای؛
- ۱۹) ناهماهنگی دستگاه‌های امنیتی با دستگاه‌های فرهنگی ذول اسلامی؛
- ۲۰) عدم اصرار بر جرم‌انگاری قانونی توهین به مقدسات اهل سنت در ایران؛
- ۲۱) رابطه‌ی مرید و مرادی بین رهبران اهل سنت در امور سیاسی؛
- ۲۲) سرخوردگی سیاسی مسلمانان تبعه‌ی کشورهای اروپایی و... و میل شدید به تشکیل دولت اسلامی؛
- ۲۳) دیدگاه رقیق‌شده نسبت به دشمن‌پنداری اسرائیل؛
- ۲۴) ضعف نظام مدیریت فرهنگی در عرصه‌ی بین‌المللی؛
- ۲۵) فقدان ابتکار عمل و ادبیات تحول‌زا در مدیریت دیپلماتیک؛
- ۲۶) گرایش‌های ناسیونالیستی و قوم‌گرایانه؛
- ۲۷) تعصبات مذهبی و دینی در بسیاری از کشورها؛
- ۲۸) نبود یک چشم‌انداز مشترک در بین سازمان‌های همسو در کشورها.

۵. تحلیل راهبردی (SWOT) سیاسی نهادهای علمی بین‌المللی حوزه‌ای

در ارائه‌ی راهبرد سیاسی برای نهادهای علمی بین‌المللی حوزه‌ای، به دلیل عملیاتی بودن رویکرد پژوهش نسبت به متصدی اجرای راهبرد، مدل طراحی شده است. راهبرد منظومه‌ای، نیازمند تشریح مساعی است، بدین صورت که ضمن تفکیک وظایف، بایستی دیگر اعضا به‌عنوان جزء تأثیرگذار این منظومه، به ایفای نقش پردازند. همچنین، چهار قسم راهبردچینی مرسوم SO،

۶. نتیجه‌گیری

مدل تحلیل راهبردی در حوزه‌ی جریان‌های تکفیری، یک منظومه‌ی گسترده است که نیازمند تحلیل و آمایش دوره‌ای است. به دلیل تعدد متغیرها، تغییر مدام شرایط سیاسی، رشد قارچ‌گونه‌ی جریان‌های تکفیری و...، این مدل باید به‌صورت هرمی شکسته و ریز شده و راهبردهای بخشی را در عین توجه به راهبردهای کلان، تحقق بخشد. بخش ثابت این مدل که باید مورد توجه سازمان‌های حوزوی بین‌المللی قرار گیرد، ابتدا حفظ قوت‌ها (S) و سعی در افزایش آن و سپس رفع ضعف‌ها (W) است. بخش سیال مدل نیز که نیازمند توجه بیشتر و مطالعه‌ی تخصصی روزآمد است، تحلیلی پیرامون کاهش یا افزایش فرصت‌ها (O) و تهدیدها (T) و همچنین، تحول درونی ماهیت این موارد است. علاوه بر این، باید به ملازمه‌ی بین ضعف و تهدید و همچنین، قوت و فرصت در سازمان‌های حوزوی بین‌المللی دقت شود. مدل جامع‌تر و کامل‌تر نیز هنگامی بدست می‌آید که موضوع مدل، مستقلاً یک بار جریان‌های تکفیری قرار داده شود و به انضمام تحلیل راهبردی فعلی درآید. در این صورت، ملازمه‌ی متقابل چهار متغیر S,W,O,T به‌صورت تخصصی بدست خواهد آمد. ناگفته نماند که مدل تحلیلی باید در داده‌های مدل، جهات کیفی را نیز که به‌صورت متغیر به درستی قابلیت ورود به مدل را ندارند، لحاظ بدارد و این مقوله، نیازمند تعریف متفاوتی از معنای سازمان است؛ یعنی متغیرهای وابسته به سازمان که از یک‌سو، خارج سازمان هستند ولی از سوی دیگر، آثار مثبت و منفی آنها مستقیماً در ارتباط با سازمان است، باید لحاظ شوند.

منابع

۱. احمدی، حسین (۱۳۷۷). برنامه‌ریزی استراتژیک و کاربرد آن. تهران: انتشارات سایه‌نما.
۲. اساسنامه جامعه المصطفی (مصوب جلسه ۶۲۵، مورخ ۱۳۸۷/۸/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی).
۳. اساسنامه مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی.
۴. اساسنامه و سند راهبردی مجمع جهانی اهل بیت (ع)
۵. بیانیه مأموریت جامعه المصطفی، مندرج در سند راهبردی جامعه المصطفی، مصوب هیأت امنای جامعه المصطفی، سال ۱۳۸۹.
۶. پاول، رونالد (۱۳۸۹). روش‌های اساسی پژوهش برای کتابداران. ترجمه نجلا حریری. تهران: آثار نفیس.
۷. پیرس، جان؛ رابینسون، کنت ریچارد (۱۳۹۳). برنامه‌ریزی و مدیریت استراتژیک. ترجمه سهراب خلیلی شورینی. تهران: انتشارات یادواره کتب.
۸. سند راهبردی دفتر تبلیغات اسلامی مصوب شورای عالی حوزه.
۹. سند سیاست‌های کلان مصوب شورای عالی حوزه.
۱۰. سید قطب (۱۴۱۲ق). فی ظلال القرآن. بیروت: دارالشروق، ج ۳.
۱۱. شاکرین، حمیدرضا (۱۳۸۶). پرسش‌ها و پاسخ‌های دانشجویی (دفتر هفتم). قم: دفتر نشر معارف.
۱۲. طباطبائی، محمدحسین (۱۳۸۹). شیعه در اسلام. به کوشش هادی خسروشاهی. قم: موسسه بوستان کتاب، چاپ ششم.
۱۳. عنایت، حمید (۱۳۵۸). سیری در اندیشه سیاسی عرب. تهران: امیر کبیر.
۱۴. فرزین‌نیا، زیبا (۱۳۸۴). سیاست خارجی پاکستان تغییر و تحول. تهران: انتشارات وزارت امور خارجه.
۱۵. فرمانیان، مهدی (۱۳۸۹). آشنایی با فرق تسنن. قم: مرکز مدیریت حوزه علمیه قم.
۱۶. فرمانیان، مهدی (۱۳۹۴). نشست تخصصی چشم‌انداز تکفیر. قم: آرشیو کمیسیون مطالعات اسلامی؛ دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام.
۱۷. نقوی، علی محمد (۱۴۰۱ق). مقدمه‌ای بر نهضت‌شناسی (از حسن البناء تا خالد اسلامبولی). تهران: موسسه تحقیقاتی و انتشاراتی نور.
۱۸. هریسون، جفری؛ جان، کارون (۱۳۸۲). مدیریت استراتژیک. ترجمه بهروز قاسمی. تهران: انتشارات هیئت.
19. Chang, H.H. & Huang, W. (2006). Application of a quantification SWOT analytical method. *Mathematical and Computer Modelling*, Vol.43, No. 1-2: P.158-169.
20. Fisher, C.D. (1989). Current and Recurrent Challenges in HRM. *Journal of Management*, No. 2: P.157-180.

21. Kaplan, A. (1964). **The Conduct of Inquiry: Methodology for Behavioral Science**. San Francisco: Chandler Publishing.
22. Rudolph, P. (2005). **Jihad**. In: Encyclopedia of Religion. Lindsay Jones, Hills, Thomas Gale(ed.).

استناد به این مقاله

DOI: 10.22034/sm.2020.80889.1191

توکلی محمدی، مرتضی؛ فرمانیان، محمدمهدی (۱۳۹۹). راهبرد سیاسی نهادهای علمی بین‌المللی حوزه‌ای در برابر جریان‌های تکفیری براساس مدل SWOT. سیاست متعالیه، ۸ (۳۰): ص ۳۳۷-۳۵۱.